

FRA IDEOLOGISK RØD TIL PRAGMATISK LILLA – UDDANNELSERNE I FOLKETINGSÅRET 2022-2023

AF SIGNE HOLM-LARSEN

Folketingsvalg blev udskrevet d. 5. oktober til afholdelse d. 1. november 2022. Efter flere ugers forhandlinger om et regeringsgrundlag blev den tidligere røde mindretalsregering afløst af en lilla flertalsregering af Socialdemokraterne (S), Venstre (V) og Moderaterne (M) og med Mette Frederiksen (S) som statsminister. Onsdag d. 14. december kunne S, V og M publicere "Ansvar for Danmark – Det politiske grundlag for Danmarks regering". Ny børne- og undervisningsminister blev Mattias Tesfaye (S) og ny uddannelses- og forskningsminister Christina Egelund (M), mens Penille Rosenkrantz-Theil (S) blev ny social- og boligminister og Ane Halsboe-Jørgensen (S) ny beskæftigelsesminister.¹

Folketingsåret 2022-23 kom dermed til at omfatte to samlinger, idet 1. samling varede fra Folketingets åbning d. 4. til d. 31. oktober 2022, dvs. knap en måned indtil valget, mens resten af året udgjorde 2. samling, dvs. denne gang fra d. 2. november 2022 til d. 3. oktober 2023. Børne- og undervisningsminister i 1. samling var endnu Pernille Rosenkrantz-Theil, hvis fire fremsatte lovforslag bortfaldt som følge af grundlovens § 41, stk. 4, om diskontinuitetsprincippet. Det foreskriver, at sager ikke kan køre over flere folketingssamlinger, men bortfalder, hvis de ikke er vedtaget ved folketingsårets slutning, uanset om det løber frem til næste samling i oktober eller slutter ved et folketingsvalg. Hvis et forslag stadig ønskes behandlet efter valget, skal det genfremsættes i den nye folketingssamling. Af Børne- og Undervisningsudvalgets (BUU) fire lovforslag fra 1. samling blev tre genfremsat af Mattias Tesfaye, nemlig L 27 som L 44, L 29 som L 43 og L 30 som L

1 Mattias Tesfaye, født 1981, er uddannet murersvend i 2001; han ansatte januar 2023 som særlig rådgiver økonom Mie Dalskov Pihl, tidligere chef for registeranalyse i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE). Christina Egelund, født 1977, har læst litteratur og sprogvidenskab ved Sorbonne i Paris; hun var folketingsmedlem for Liberal Alliance (LA) 2015-19 og her bl.a. politisk ordfører og gruppeformand. Senere i 2019 stiftede hun sammen med Simon Emil Ammitzbøll-Bille partiet Fremad, som dog blev nedlagt ca. et år efter.

28, mens Christina Egelund for Uddannelses- og Forskningsudvalget (UFU) fremsatte L 35 fra 1. samling som L 34. Regeringsgrundlaget havde som et underliggende omdrejningspunkt begrebet Produktionsdanmark. Det blev bl.a. kommenteret i et debatindlæg i dagbladet Politiken d. 7. januar 2023 af Stefan Hermann, rektor på Københavns Professionshøjskole (KP); han nævnte her bl.a., at der "gemte sig et mere eller mindre uerkendt selvopgør på det skole- og uddannelsespolitiske område", som efterlader en række ubesvarede spørgsmål. En række eksempler herpå belyses i det følgende.²

Undervisningsområdet fyldte ikke meget i regeringens *finanslovsforslag for 2023*, som traditionen tro blev fremsat i begyndelsen af september 2022, men bortfaldt med udskrivelsen af valget. SVM-regeringen fik derefter hastvedtaget en midlertidig bevillingslov, som videreførte finansloven fra 2022. Det varede mere end et halvt år, før den egentlige finanslov for 2023 kom på plads. Den blev både forsinket og meget lille med en forhandlingsreserve på bare 200 mio. kr., idet regeringen ønskede en stram finanslov, som ikke pustede til den i øvrigt aftagende inflation; for undervisningssektoren blev det blot til en taskforce til styrkelse af undervisningen for højtbegavede børn. Ubrugte midler fra forhandlingsreserven for finansloven for 2022, afsat til nedsættelse af elevtalsloftet i folkeskolens mindste klasser fra 28 til 26 elever samt udskudt skolestart, nåede ikke at blive lovbehandlet i tide og blev overført til finansloven for 2023.³

Der var heller ikke meget trøst at hente i den *kommunale økonomiaftale for 2024*, indgået d. 25. juni 2023. Den blev smal, på trods af at regeringen allerede på det tidspunkt – ud fra Finansministeriets status for de økonomiske udsigter på kort, mellemfristet og langt sigt – mente at kunne opskrive det økonomiske råderum med 16. mia. på grund af en stadig mere velpolstret dansk økonomi. Det skete, uanset at både lokale lærerkredse og kommunalpolitikere i løbet af foråret 2023 havde understreget behovet for hjælp fra Christiansborg til at dække en række stigende udgifter, jf. budgetoverskridelser på skoleområdet i 87 ud af 98 kommuner i 2022; men kommunerne blev blot kompenseret med 1,4 mia. for merudgifter i relation til ukrainske fordrevne.⁴

2 Begrebet "Produktionsdanmark", der ifølge Sprognævnets nyordsliste fra 2009 var synonymt med Udkantsdanmark, udtrykker, at produktionsvirksomheder spiller en nøglerolle i det danske samfund, jf. bl.a. Danmarksdemokraternes (DD) partiprogram august 2023 om at skabe "bedre vilkår for Produktionsdanmark". Politiken.dk 7.1.2023.

3 L 65 Forslag til *finanslov for finansåret 2023*. Vedtaget med 100 stemmer for (S, V, M, SF, DD, LA, KF, RV, DF og NB) og 9 imod (EL og ALT). Fremsat 23.3.2023, 1. behandling 29.3.2023, 2. behandling 15.5.2023 og 3. behandling 16.5.2023. Nyheder fra Børne- og Undervisningsministeriets 8.9.2022, folkeskolen.dk 10.2.samt Finansministeriets pressemeddelelse, altinget.dk og berlingske.dk 24.4.2023.

4 Pr. 1.1.2023 var der ca. 5.300 ukrainske elever i danske grundskoler, fordelt med 87 % i kommunale folkeskoler, 2 % i fri- eller privatskoler og 2 % i særlige ukraineklasser. Finansmini-

Året bragte intens debat om kunstig intelligens (AI), herunder brugen af det digitale hjælpemiddel *ChatGPT*, både i undervisningen og ved eksamener, hvor den udfordrer bedømmelsen af elevens selvstændige arbejde. Allerede to uger efter dens lancering i slutningen af 2022 havde hver sjette gymnasieelev således brugt chatbotten til at formulere tekster, som de efterfølgende kopierede ind i deres skriftlige afleveringer. Det tager mindre end et minut for ChatGPT at generere en besvarelse til en 9.-klasseprøve i skriftlig engelsk til et 12-tal, men ifølge Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) må ChatGPT og lignende hjælpemidler ikke benyttes ved hverken de skriftlige eller de mundtlige prøver i folkeskolen, da de er at betragte som snyd, for det er ikke tilladt at "udgive en andens arbejde for sit eget". Det er dog omdiskuteret, hvor god en hjælp ChatGPT egentlig er, idet den sammenskriver forskellige digitale kilder, men ikke opgiver hvilke. Måske hjælper den mest de dygtige elever, som formår at foretage en tekstkritisk efterbehandling. Forfatteren til denne artikel satte sig for selv at tjekke chatbotens effektivitet og stillede august 2023 spørgsmålet "Hvad er der sket i den danske skole i 2023?" og fik svaret: "Jeg beklager, men min viden blev afsluttet i september 2021, og jeg har ingen oplysninger om begivenheder eller ændringer i den danske skole efter den tid", og så anbefaler den "at søge på officielle kilder som uddannelsesministeriets hjemmeside, nyhedsmedier eller skoleorganisationers hjemmesider" – man undres, for hvorfor foreslår den egentlig ikke "Uddannelseshistorie"? En ekspertgruppe skal indtil marts 2024 undersøge, hvordan AI-hjælpemidler påvirker undervisningen, og især fokusere på risici for snyd ved prøver og eksamener.⁵

Med hensyn til *covid-19* blev året lidt mindre besværligt end de foregående, efter at de sidste restriktioner var bortfaldet d. 1. februar 2022. Dog har mange skoler her på bagkant oplevet et bekymrende større "drypfravær" blandt både elever og personale – både yngre og udsatte elever kan fristes til at blive hjemme, når mor eller far har, eller hurtigt kan skaffe sig en hjemmearbejdsdag. Det kan

steriet gav 23.5.2023 i "Danmarks Konvergensprogram 2023" en samlet status for de økonomiske udsigter for dansk økonomi på kort, mellemfristet og langt sigt. Uvm.dk 24.2., fm.dk 23.5. og folkeskolen.dk 10.2. og 25.5.2023.

5 Ekspertgruppen for ChatGPT har som formand Birgitte Vedersø, tidligere rektor på Gefion Gymnasium og formand for Danske Gymnasier. Medlemmer er tillige Mette Andreasen, underviser ved International Business College og formand for Erhvervsgymnasiernes Engelsklærerforening, Inger Bo Augustinus, underviser ved AOF Center Fyn og mangeårigt medlem af opgavekommissionen i matematik på FVU, Hanne Leth Andersen, rektor på Roskilde Universitet, Tine Wirenfelt Jensen, forsker i plagiatforståelser og skriveidentiteter, Bent Meier Sørensen og Jan Damsgaard, begge CBS, samt gymnasielærer Per Størup Lauridsen. ChatGPT er en sprogmodel, skabt af det amerikanske AI-firma OpenAI. Uvm.dk 28.4. og 8.5, folkeskolen.dk 23.1., gymnasieskolen.dk 26.1., 31.1., 30.3. og 13.4.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 243.

derfor ikke overraske, at pandemien har skabt et betydeligt læringstab blandt skolebørn især i mellemindkomstlande, så den eksisterende ulighed er øget i forhold til højindkomstlande. Læringstabet svarer til en tredjedel af et normalt skoleårs læring og er størst blandt elever fra ressourcetsvage familier, og større i matematik end i læsning. At Danmark og Sverige har klaret sig relativt bedre end andre lande, tilskrives de skandinaviske velfærdsstaters lige adgang til højkvalitetsuddannelser, sundhedspleje og sociale ydelser.⁶

FOLKESKOLEN I TIÅRET FOR LÆRER-LOCKOUTEN

Ifølge regeringsgrundlaget skal folkeskolen frisættes, men mere konkret fra og til hvad, stod ikke lysende klart ved folketingsårets afslutning, selvom man kunne gætte på, at det ville blive mere fra end til. Lidt afklaring bragte Mattias Tesfaye primo september 2023, hvor han adresserede flere af de emner, som er omtalt i det følgende. Han understregede samtidig, at der ikke ville blive tale om en stor samlet pakke som i 2014, men at centrale arbejdsområder ville være en forenkling af læringsmål og øget praksisfaglighed, jf. regeringsgrundlagets mål om at fremme en mere praksisorienteret skole. Det forventes derfor, at praksisfaglighed i de nærmeste år vedblivende vil være et varmt emne, men at fagrækkens balancer næppe ændres radikalt, uanset at der her som i den norske grundskole nok bliver flere praktiske fag i udskolingen. Spørgsmålet er dog, om praksisfagligheden, som det før er set med tilsvarende emner, undervejs reduceres til, at man blot forsøger at tale de praktiske folkeskolefag op, uden at det sætter sig nærværdige spor i eksempelvis øget søgning til erhvervsuddannelserne.⁷

Både de politiske mål og folkeskolens aktuelle udfordringer har rødder mange år tilbage og var bl.a. med til at udløse 2014-skoleordningen, som blev finansieret af *lockouten* i 2013. Lockouten betød ganske vist en økonomisk belastning af Danmarks Lærerforenings (DLF) økonomi, men omkostningerne blev dog langt alvorligere for folkeskolens arbejdsvilkår og omdømme, som bl.a. beskrevet i årbogens artikler om uddannelserne i årets løb fra 2014 og frem. En opblødning kom først i 2021 med dialogforummet "Sammen om skolen". Denne kreds fortsatte sin virksomhed efter valget og fremlagde juni 2023 seks fælles principper for øget fleksi-

6 Studiet 'A systematic review and meta-analysis of the evidence on learning during the COVID-19 pandemic', der omhandler de læringsmæssige konsekvenser af Corona-pandemien, bygger på mere end 5000 studier og analyser af artikler, der omfatter en population på i alt 20 mio. skolebørn i 15 lande. Studiet, der er støttet af Carlsbergfondet, er publiceret i tidskriftet *Nature Human Behaviour*. Blandt forskerne bag studiet er bl.a. Anders Bach-Mortensen, postdoc ved University of Oxford. Folkeskolen.dk 9.12.2022 og Csrlsbergfondet.dk 10.2.2023. Se også *Uddannelseshistorie* 2022 s. 226-227.

7 Altinget.dk 5.9.2023.

bilitet og mere frihed for skoler og kommuner, bl.a. ved at "fjerne lovgivning, som detailstyrer uden at bidrage til at skabe kvalitet på den enkelte skole".⁸

På baggrund heraf indgik folkeskoleforligskredsen (SVM, LA, KF, RV og DF) d. 10. februar 2023 aftale om at *forlænge de udvidede frihedsgrader*, indført 2021, og med L 109 vedtog man en etårig fortsættelse af mulighederne for at afkorte skoleugens længde, udsætte kravet om fuld kompetencedækning og afskaffe udviklingsplanen. Usædvanligt var, at aftalen blev indgået uden SF, der har været en del af forligskredsen siden 2011, hvor det indgik i regeringen. Men partiet opsigde inden valget folkeskoleforliget. Ifølge almindelig forligspraksis kan partier udtræde af et forlig i forbindelse med et folketingsvalg, men forligskredsen fortsætter, hvis der efter valget fortsat er flertal blandt forligspartierne. Det var tilfældet her, så SF's eventuelle genindtræden forudsatte accept fra hvert enkelt af de tilbageværende partier, og her mente flere, at SF ikke skulle lukkes ind igen. SF forsøgte sig så med beslutningsforslaget B 69 om at frisætte alle kommuner på folkeskoleområdet fra statslig og kommunal regulering ved skolestart i 2024 og i en treårig forsøgsperiode; men uden held, for da var aftale allerede indgået om L 109. Ved 1. behandlingen heraf betegnede Mai Villadsen (EL) forslaget som lidt af en "lappeløsning, når man ser på, hvilken politisk spændetrøje folkeskolen har været i i de sidste knap 10 år som følge af bl.a. folkeskolereformen". Mattias Tesfaye opsamlede debatten i "tre store diskussioner om folkeskolen. Den ene handler om, hvordan vi får ro i klassen, altså hvordan vi får inklusionen til at fungere. Den anden handler om den praktiske skole, og den tredje handler om frisættelsen". Han ønskede ikke yderligere forlængelser af 2014-reformen, men så de tre emner som et sammenhængende grundlag for folkeskolens læreplaner. De blev da også debatteret på årets traditionsrige Sorø-møde, som d. 3.-4. august 2023 blev afholdt for 40. gang efter at have været på "coronapause" i 2021 og 2022. Hovedemnet var balancen mellem bogligt og praktisk indhold i folkeskolen, men man rundede også frihedsdagsordenen, hvor ministeren gerne så et udviklingsarbejde for en række skoler med frihedsgrader som Esbjerg og Holbæk. Det forventes i øvrigt, at mål og fagligt indhold i de nye læreplaner forenkles og tydeliggøres.⁹

8 "Sammen om skolen" består af syv organisationer: KL, DLF, Skolelederforeningen, Børne- og Kulturchefforeningen, BUPL, Skole og Forældre og Danske Skoleelever. Fællesbrev til børne- og undervisningsministeren og ordførerne på undervisningsområdet 6.10.2022 fra Thomas Gyldal Petersen, formand, KL's Børne- og Undervisningsudvalg, og Gordon Ørskov Madsen, formand for DLF. Skolelederforeningen.org 6. og 8.10.2022. KL's pressemeddelelse 13.6.2023. Altinget.dk 3.4. og Politikens kronik 6.4.2023. Se også bogen *Søren og Mette i benlås: en kritisk krønike om folkeskolen, lærerlockouten og new public management* af Anders-Peter Mathiasen, Politikens Forlag 2017, samt *Uddannelseshistorie 2022* s. 230-231.

9 L 109 Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (*Forlængelse af de udvidede frihedsgrader om afkortning af skoleugens længde og målsætningen om fuld kompetencedækning i skoleåret 2023/24 samt afskaffelse af udviklingsplanen m.v.*). Enstemmigt vedtaget med 109 stem-

Kommunernes vanskelige økonomiske situation fyldte meget på det kommunalpolitiske topmøde i Aalborg d. 16.-17. marts 2023, hvor Martin Damm, formand for Kommunernes Landsforening (KL), forventede overskridelser af de kommunale budgetter for 2023, især på grund af den høje inflation og energikrisen. Samtidig advarede Skolelederforeningen mod yderligere besparelser, idet nogle skoler havde måttet afskedige lærere for at finansiere de øgede udgifter til specialområdet: Således var 309 lærere afskediget på grund af nedskæringer i løbet af de første fem måneder af 2023 mod 175 lærere i 2022. Et spektakulært spareeksempel fra budgetlægningsfasen kom fra Vejen Kommune, hvor kommunen oktober 2022 i skoleåret 2023-24 ville spare ca. 500.000 kr. årligt ved at udskifte tre ugentlige lektioner med selvstudier på pc for elever over 6. klasse. Suppleret med en ugentlig lektions lærerløst elevarbejde med projektopgaven kunne der spares i alt ca. 1,1 mio. kr. årligt. Sparetiltaget mødte dog voldsom kritik og blev af Claus Hjortdal, formand for Skolelederforeningen, betegnet som "et uhørt lavpunkt" og "på kant med loven". STUK var enig og bad november 2022 kommunen om at redegøre for beslutningsgrundlaget for de to sparetiltag. Da man fandt redegørelsen "utilstrækkelig", indkaldtes kommunens direktør for skoleområdet og skolechefen d. 6. november 2022 til møde med STUK, som efterfølgende understregede, at det ifølge folkeskoleloven er skolelederen, som beslutter skolens pædagogik, og at en kommunalbestyrelse ikke kan træffe beslutninger om holddeling og pædagogik på skolerne. Sparetiltagene blev herefter udmeldt som rammebesparelser til de enkelte skolederes udmøntning i praksis. Kommunernes økonomiske trængsler fortsatte i 2023, så adskillige kommuner måtte genåbne budgetterne og finde yderligere reduktioner. Således udstedte Rødovre Kommune ansættelses- og vikarstop pr. d. 4. september 2023, så lærerfravær herefter skulle løses ved, at nabolærere fører tilsyn med lærerløse naboklasser på 0.-5. trin, mens ældre elever hjemsendes. Gordon Ørskov Madsen, formand for DLF, betegnede ansættelsesstoppet som "dybt uansvarligt", men "desværre ikke enestående", mens en vred

mer for. Fremsat 19.4.2023, 1. behandling 25.4.2023, 2. behandling 16.5.2023 og 3. behandling 25.5.2023. Lov nr. 606 af 31.5.2023. Ikrafttræden 2.6.2023. B 69 Forslag til folketingsbeslutning om *frihed til alle folkeskoler*. Af: Jacob Mark (SF) og Charlotte Broman Møl-bæk (SF). Fremsat 14.3.2023 og tilbagetaget 21.4.2023. I STUK's rapport "Kortlægning af sene skoledage" er sene skoledage defineret som skoledage, der slutter efter kl. 14 i indskolingen, efter kl. 14.30 på mellemtrinnet og efter kl. 15 i udskolingen. Dataindsamlingen er i 2022 som tidligere gennemført i uge 35, der anses for en typisk skoleuge. De allerfleste skoler med kortere skoledag har konverteret den understøttende undervisning til tovoksenordninger (97-98 %), men fx også til turboforløb, konfirmationsforberedelse, åben skole og bevægelsesaktiviteter. Undervisningsministeriets pressemeddelelse af 13.2. og folkeskolen.dk 14.og 23.2.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022*, s. 231 og 235.

forælder kaldte det "folkeskolen i forfald" – familien står nu i kø ved den nærliggende privatskole for at få flyttet barnet hertil.¹⁰

Lærernes kompetenceniveau eller mangel på samme var et fokuspunkt i Rigsrevisionens opfølgning på folkeskolereformen. Man konstaterede her, at ministeriet efter den seneste vikarundersøgelse i 2019 har fulgt vikardækningen administrativt, men endnu ikke fået reduceret vikarforbruget. Endvidere er arbejdssituationen dels for nyansatte lærere, dels for folkeskolens lærere som helhed belyst i et par undersøgelser, udarbejdet af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) for DLF. Heraf fremgår, at siden 2012 er andelen af undervisere uden en læreruddannelse – hovedsagelig studenter, men i visse fag også universitetsuddannede i fx musik, fysik og tysk – steget fra knap 10 % til 19 % svarende til 4500 personer eller 900 fuldtidsstillinger. I skoleåret 2020-21 havde 35,6 % af nyansatte undervisere i folkeskolen således ikke en læreruddannelse. Det skyldes bl.a., at rekrutteringen af uddannede lærere er præget af, at der dels uddannes for få, jf. afsnittet "De pædagogiske uddannelser savner studerende", dels at mange færdiguddannede forlader skolearbejdet efter få år. Analysen blev dog september 2023 anfægtet i en ny analyse fra det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (Vive), som nåede frem til, at andelen lå på 12,9 procent i skoleåret 2019-20. Alt i alt steg lærernes kompetenceniveau i perioden 2013-19, men kurven knækkede i 2021. At lærerкомпетenceniveauet gør en forskel, blev bl.a. belyst ved en undersøgelse af 9. klasseelever årgang 2020. Hvor de var undervist af uddannede lærere i over 25 % af undervisningstiden, var færre fortsat direkte i gymnasiet eller i gang med en uddannelse tre måneder efter. Vikargruppen omfatter også løse vikarer, ansat på timelønnsbasis – primært nybagte studenter – i skoleåret 2021-22 svarende til 1924 fuldtidsstillinger mod ca. 1000 fuldtidsstillinger i 2011-12.¹¹

Udviklingen af folkeskolens nye *Nationale Færdighedstest* i læsning og matematiske færdigheder fortsætter, og der blev foråret 2023 udpeget en ekspertgruppe, som skal give faglige anbefalinger hertil, så de nye test fra skoleåret 2026-27 kan

10 DLF's landsdækkende spørgeskemaundersøgelse er i perioden 7.-13. februar opgjort af lærerkredsene i 88 kommuner. Folkeskolen.dk 16.3. og 15.6.2023. DLF opgør månedligt antal medlemmer der er varslet fyret på grund af arbejdsmangel og besparelser i kommunerne. Folkeskolen.dk 14.10. og 6.12.2022 og 25.1., 20.2., 20.3 og 21.6., skolelederforeningen.org 20.3. og Politiken, 1. sektion s. 10 5.9.2023.

11 Rigsrevisionens notat af maj 2023 om *Beretning om folkeskolereformen*, jf. Børne- og Undervisningsministeriet redegørelse R 19 af 28.5.2021 og notater til Statsrevisorerne af 22.5.2018 og 29.4.2021. Rigsrevisionens nyhedsbrev 9.5.2023. AE's analyse af 8. november 2022 *Mere end hver tredje nyansatte lærer har ikke en læreruddannelse*, udarbejdet af Mie Dalskov Pihl, chef for registeranalyse, Frederik Søborg og Mette Weber, samt analyse af 25. maj 2023 *Næsten hver femte lærer i folkeskolen har ikke en læreruddannelse*, udarbejdet af analysechef Emilie Agner Damm og Frederik Søborg. Vives undersøgelse bygger på data fra STUK og er vægtet i forhold til bl.a. arbejdstid og tolærerordninger. Vives pressemeddelelse 6.9.2023.

erstatte de nuværende overgangstest. Samtidig blev der udmeldt et toårigt forsøg 2023-25 med *case- eller portfoliopróver i mundtlig dansk og mundtlig matematik* ved 9. og 10. klassepróverne.¹²

Efter adskillige års kritik blev der d. 21. april 2023 indgået en bred politisk aftale om *afskaffelse af uddannelsesparathedsvurderingen* (upv) for elever i udskolingen fra skoleåret 2024-25 og om evaluering heraf i 2028. Eleverne, hvoraf 11 % i 2021 fik en negativ upv, skal herefter ikke længere vurderes på deres sociale, personlige og praksisfaglige forudsætninger og ej heller udarbejde en studievalgportfolio. I stedet skal vejledningen fokusere på aktiviteter, der knytter an til uddannelses- og erhvervsvalget i henholdsvis 7. og 10. klasse, fx erhvervspraktik, brobygning, introduktionskurser og samarbejde mellem grundskoler og ungdomsuddannelser og/eller virksomheder. Stor debat vakte også den *internationale læseundersøgelse Pirls 2021* med det dårligste danske læseresultat nogensinde, og det var en fattig tróst, at tilbagegangen var større i andre lande end i Danmark. Hertil kom, at afstanden mellem de svageste og dygtigste læsere i 4. klasse er blevet større, at de læser skónlitterære tekster bedre end informerende, og at der er en positiv korrelation mellem hjemmets sprogniveau og elevens læsescore. Simon Skov Fougt, national forskningsleder af den danske del af Pirls-undersógelsen, tilskrev bl.a. folkeskolereformen fra 2014, at faldet alene gælder de "svageste elever fra hjem med lavtuddannede forældre og med lavere indkomst". Generelt ses en klar tendens til, at internationale undersøgelser og ranglister ikke mere opfattes med samme respekt, som før kritikken af de nationale test tog fart i 2016.¹³

12 Ekspertgruppens rapport afleveres august 2023. Gruppen består af professor Peter Dahler-Larsen (formand), lektor Tine Nielsen, professor Hanne Foss Hansen, lektor Mads Poulsen, lektor Kaj Østergaard, professor Jeppe Bundsgaard, professor Simon Calmar Andersen, professor Rolf Vegar Olsen, docent Charlotte Krog Skott, samt Hanne Sax Holm (matematik), Maiken Adelsten (dansk), Søren Nørgaard Meinert (historie), Emil Hjerl (naturfag), Adina Lynn Raskin Teplin (sprogfag), Marie Bonde Clausen (dansk som andetsprog), Mette Rønø (skolechef), Thomas Dandanell Nielsen (distriktsskoleleder) og Emil Marius Minerth Englund (elev). Uvm.dk 2.3. og 7.3. og folkeskolen.dk 8.3.2023.

13 Den politiske aftale af 21.4.2023 blev indgået mellem regeringen og SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF, Alt og NB. Upv'en tog ikke kun udgangspunkt i elevers faglige formåen, men også i personlige og sociale færdigheder. I 2021 blev partierne i folkeskoleforligskredsen (S, V, DF, SF, R, K og LA) enige om en aftale om *det fremtidige evaluerings- og bedømmelsessystem*. I den forbindelse skulle en arbejdsgruppe bl.a. se på en ny model for uddannelsesparathedsvurdering. Pirls, som i Danmark gennemføres af DPU for IEA, er en femårig international læseundersógelse af 4.-klasseelevers læsekompetence med start 2001. Danmark deltog første gang i 2006. 65 lande og regioner deltog i dette års undersøgelse og samlet næsten 400.000 elever, heraf knap 5000 danske 4.-klasseelever. Uvm.dk og folkeskolen.dk 22.3. og 21.4. samt Nyt fra DPU og folkeskolen.dk 16.5. og politiken.dk 21.5. 2023. Se også *Uddannelseshistorie 2021* s. 126 og *Uddannelseshistorie 2016* s. 216-217 og *Uddannelseshistorie 2022* s. 232.

Med L 27 *ophævedes ghettoaftalens stramninger* fra 2019 om obligatoriske sprogprøver i udsatte boligområder og mulighed for fradrag i forældrenes børne- og ungeydelsen for kvartaler, hvor deres barn havde mere end 15 % ulovligt fravær. En lovrevision skulle egentlig have været gennemført allerede i folketingsåret 2021-22, men blev ad flere omgange udskudt med efterhånden to år, da evalueringen først kunne offentliggøres i første kvartal 2023. En evaluering af Vive fra 2023, der omfattede ca. halvdelen af landets kommuner, havde dog allerede vist, at ghettoaftalens effekt dels har været begrænset, dels rammer socialt skævt. Hertil kommer, at håndhævelsen har været administrativt besværlig, så kommunerne har brugt bestemmelsen meget forskelligt. Den har heller ikke fået flere elever i skole, fordi de fleste af sagerne bortfalder, enten efter et kvalitetstjek af fraværsregistreringen eller såkaldt undskyldelige omstændigheder. Omfanget af forældreklager har således også været markant mindre end forventet, idet færre end hver 10. forælder har klaget, og færre end fem har efterfølgende fået medhold i deres klage.¹⁴

Debatten om en eventuel *ny karakterskala* fik ny energi, da det viste sig, at det såkaldte karaktergab mellem drenge og piger ved folkeskolens afgangseksamen i perioden 2011-19 er blevet mere end fordoblet. Således viste en ministeriel analyse, at selvom både pigers og drenges karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangseksamen i perioden 2011-2019 var stigende, steg det dog mere for piger end for drenge. Karaktergabets, der har bredt sig gradvis blandt prøvefagene, voksede mest ved skiftet fra enkeltfagsprøverne til fællesprøven i fysik/kemi, biologi og geografi. Analysen gav anledning til, at SF fremsatte B 60 for at få regeringen til inden udgangen af 2023 at indkalde til forhandlinger om en ny karakterskala i uddannelsessystemet. Ved 1. behandlingen var der medvind fra samtlige oppositionspartier undtagen DD, men Mattias Tesfaye udtalte på regeringens vegne, at en ændring af karakterskalaen ville medføre så betydelige udgifter, at man hellere ville nedsætte en kommission om det gode børne- og ungdomsliv til at formulere

14 L 27 Forslag til lov om *ændring af lov om folkeskolen, lov om friskoler og private grundskoler m.v., lov om social service og lov om en børne- og ungeydelse. (Udskydelse af revisionsbestemmelse)*. Vedtaget med 102 stemmer for (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, DF og NB) og 8 imod (RV og ALT). Fremsat 26.1.2023, 1. behandling 31.1.2023, 2. behandling 21.3.2023 og 3. behandling 23.3.2023. Lov nr. 325 af 28.3.2023. Ikrafttræden 1.5.2023. Rapporten "Evaluerings af lov om styrket forældreansvar" fra 2023 er udarbejdet af Vive for Børne- og Undervisningsministeriet. Evalueringen bygger på både kvantitative og kvalitative data. Det kvantitative datasæt består af kommunale fraværsdata for perioden fra skoleårene 2017-18 til 2021-22 fra 48 kommuner, af registerdata om elevers demografiske og socioøkonomiske forhold og af data om fratagelse af børne- og ungeydelse, klager og medhold. Det kvalitative datasæt består af interviews med knap 60 respondenter, herunder bl.a. lærere, vejledere, skoleledere, socialrådgivere og kommunale skole- og socialchefer. Folkeskolen.dk 26.1.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s.232.

anbefalinger til at imødegå mistrivsel – en ny karakterskala var derfor “noget nede på prioriteringslisten” for regeringen. Jacob Mark (SF) fandt ministerens holdning “lidt nølende” og undrede sig over, at “det står i hvert fald ikke i regeringsgrundlaget, men hvorfor gør det så ikke det?” Ministeren stod dog fast, for han mente, at der var “rigeligt andet på tallerkenen i år”. Ved regeringens præsentation august 2023 af trivselskommissionens fokusområder, glimrede det pædagogiske område dog stort set ved sit fravær, hvad Lotte Rod (R) fandt “bemærkelsesværdigt”, jf. den politiske aftale herom maj 2023. Hun fandt det også “meget mærkeligt”, at der ikke var bare en enkelt lærer eller pædagog blandt medlemmerne af kommissionen. Ministeriet mente dog, at området indgik i to af kommissionens fire hovedområder “fællesskaber og relationer” og “tidlig indsats og forebyggelse”. Måske er en revision af karakterskalaen alligevel rykket lidt nærmere?¹⁵

Og så blev der *på ny røre om 10. klasse*. Reformkommissionen, hvis første anbefalingsrapport i 2022 især omhandlede de videregående uddannelser og voksen- og efteruddannelsessystemet, fremlagde d. 3. maj 2023 sin 2. rapport, som især fokuserede på ungdomsuddannelserne. Blandt anbefalingerne var, at 10. klasse skulle erstattes af en ny toårig ungdomsuddannelse, hpx. Den nye uddannelse skulle også omfatte erhvervsuddannelsernes grundforløb, med både boglige og praktiske fag og valgfag på hf- og eux-niveau. Det ville give to veje efter 9. klasse: Enten den praktisk orienterede hpx, placeret på erhvervsskoler, eller en af de kendte gymnasiale uddannelser. Et år på efterskole efter 9. klasse ville stadig være muligt, men uden fast pensum og 10.-klasseprøve, Den ville blive erstattet af en studiekompetencegivende hpx-eksamen og evt. også en “hpx-hue”. Forslaget blev – som tidligere forsøg på at afskaffe 10. klasse – opfattet som en klar trussel af landets efterskoler, som længe har trukket flere elever til 10. end til 9. klassetrin, og der blev straks indkaldt til fællesmøde i Efterskoleforeningen. Kritiske var

15 Rapporten “Fagligt gab mellem drenge og piger. Kortlægning og analyse – Fagligt gab i folkeskolen og på ungdomsuddannelser” er udarbejdet af Børne- og Undervisningsministeriet 2022. B 60 Forslag til folketingsbeslutning om en ny karakterskala i uddannelsessystemet. Af: Astrid Carøe (SF), Sofie Lippert (SF) og Jacob Mark (SF). Fremsat 14.3.2023, 1. behandling 25.4.2023, og ved 2. behandling 2.6.2023 forkastet med 42 stemmer for (Jan E. Jørgensen (V), SF, LA, KF, EL, RV, DF, ALT og NB) og 57 imod (S, V og M), mens 8 (DD) hverken stemte for eller imod. Trivselskommissionens medlemmer er Rasmus Meyer (formand), forstander på Krogerup Højskole, Marie Holt Hermansen, forhenværende formand for Danske Skoleelever, Khalil Abdeddaim, playmaker (frivillig træner), GAME, Hanne Kirk, programleder, COOP Crew, Karin Ingemann, udviklingschef, Danmarks Idrætsforbund, Christine Ravn Lund, formkvinde for Dansk Ungdoms Fællesråd, Andreas Rasch Christensen, forskningschef, VIA University College, Simon Calmar Andersen, chef i TrygFondens Børneforskningscenter, professor i Statskundskab, Aarhus Universitet, Lene Tanggaard, rektor, Designskolen Kolding, Vibeke Jenny Koushede, professor og institutleder, Institut for Psykologi, Københavns Universitet, Mie Oehlenschläger, uafhængig tech- og policyrådgiver. Folkeskolen.dk 15.8. og 17.8.2023.

også DLF og Danske Skoleelever (DSE), der mente, at flere unge ville vælge gymnasiet, hvis 10. klasse blev afskaffet, uanset at forslaget hensigt var at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse. I Danmarks Vejlederforening var man tillige imod forslaget, og selv Mattias Tesfaye, som generelt er positivt indstillet overfor kommissionens anbefalinger, tvivlede på, at forslaget ville få flere til at vælge en erhvervsuddannelse.¹⁶

Endelig permanentgjordes med L 100 *forsøg med internationale udskolingslinjer*, så det fremover er muligt for alle folkeskoler at oprette internationale udskolingslinjer med mulighed for i op til 50 % af undervisningstiden at undervise på engelsk, primært i de naturvidenskabelige fag. Ved 1. behandlingen erindrede Kris Jensen Skriver (S) om, at undervisningen dog fortsat skal foregå på dansk i kulturbærende fag som historie, samfundsfag og kristendom, mens folkeskoleprøverne i alle fag skal foregå på dansk.¹⁷

Et af de forslag, som ikke blev behandlet i 2. samling, var fremsat af SF og RV, nemlig L 32 om *bedre mulighed for udsat skolestart*. Forslaget var endda næsten enslydende med det udkast, som ministeriet havde sendt i høring så sent som d. 3. oktober 2022, dvs. to dage før der blev udskrevet valg, og som skulle være trådt i kraft fra august 2023. Men flertallet var der ikke mere, så forslaget blev trukket tilbage, selvom Jacob Mark (SF) fandt det "frygtelig forkert i en tid, hvor stadig flere børn mistrives", og han tilføjede, at det, at han selv fik lov til at blive et ekstra år i børnehaven, for ham havde været "helt livsændrende".¹⁸

Specialområdet volder stadig hovedbrud. Det dræner skolernes økonomi, at stadig flere elever ifølge en Momentum-analyse går i specialtilbud – et stigende antal helt fra skolestart, og kun et fåtal vender tilbage til en almenklasse. I skoleåret 2022-23 gik ca. 34.400 folkeskoleelever i et specialtilbud mod 27.300 i 2015-16, hvad der svarer til en stigning på 26 %. Andelen af elever i specialtilbud er dermed steget til 6,5 % mod 4,8 % i 2015-16. Samtidig er andelen af 5-15-årige

16 Reformkommissionens medlemmer er professor Nina Smith, Aarhus Universitet (formand), professor David Dreyer Lassen, Københavns Universitet, professor Philipp Schröder, Aarhus Universitet, Per B. Christensen, formand for Akkrediteringsrådet, Jørgen Søndergaard, seniorforsker i VIVE, professor Jon Kvist, Roskilde Universitet og Agnete Raaschou-Nielsen, bestyrelsesformand for Arkil Holding og Danske Invest. Altinget.dk 2.5., folkeskolen.dk 3. og 9.5.2023 Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 256.

17 L 100 Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (*Permanentgørelse af forsøg med internationale udskolingslinjer*). Vedtaget med 104 stemmer for (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, ALT og NB) og 4 imod (DF). Fremsat 30.3.2023, 1. behandling 11.4.2023, 2. behandling 16.5.2023 og 3. behandling 25.5.2023. Lov nr. 729 af 13.6.2023. Ikrafttræden 1.8.2023.

18 L 32 Forslag til lov om ændring af lov af dagtilbudsloven. (*Bedre mulighed for udsat skolestart*). Forslaget, der blev fremsat 2.2.2023 og trukket tilbage 11.4.2023 af Jacob Mark (SF), Victoria Velasquez (EL) og Lotte Rod (RV) var næsten enslydende med BUU's høringsudkast af 3.10.2022, som ikke blev fremsat, da der blev udskrevet valg til Folketinget 5.10.2022. Folkeskolen.dk 10.2.2023.

børn med psykiatriske diagnoser steget med 42 % fra 2011 til 2022, så der pr. 1. januar 2022 var 6,1 % af børnene i aldersgruppen, der havde en psykiatrisk diagnose. Udviklingen bekymrede Bjarne Nielsen, mangeårig formand for Pædagogiske Psykologers Forening indtil 2020. Han sendte derfor en redegørelse til de to berørte udvalg og ministre, hvor han bl.a. fremhævede Nest-klasserne for autister på Katrinebjergskolen i Aarhus som et eksempel på god inklusion. Alt i alt må inklusionsdebatten politisk forventes at fortsætte og eventuelt resultere i midlertidige punktbetillinger – en kurs, som afdækker en grundlæggende usikkerhed hos både politikere og embedsværket om virkemidler på inklusionsområdet.¹⁹

På baggrund af et psykiatrioplæg fra Sundhedsstyrelsen blev det i årets løb drøftet, om *PPR er på vej væk fra skolen*, idet oplægget anbefaler en ensartet struktur med blot én indgang, hvor forældre kan henvende sig og få hurtig udredning og behandling. Også de praktiserende læger støttede op og ønskede en ventetidsgaranti på individuel udredning fra PPR på 30 dage ligesom i sundhedssystemet, mens man fra pædagogisk hold frygtede, at en sådan ordning ville fjerne PPR fra skoler og dagtilbud og svække det forebyggende samarbejde med lærere og pædagoger.²⁰

Stadig flere elever udebliver fra skolen i længere perioder. Disse elever skal ifølge folkeskoleloven tilbydes sygeundervisning, men det kan skolerne i praksis hverken økonomisk eller personalemæssigt leve op til. STUK førte derfor dette år særligt tilsyn med, om skolerne opfylder elevernes *retskrav på sygeundervisning* ved mere end tre sammenhængende ugers fravær. En rundspørge fra DLF's medlemsblad Folkeskolen blandt 268 skoler viste, at der på 46 % af skolerne i den seneste femårsperiode var sket en stigning i antal elever med behov for sygeundervisning, og på 41 % var der elever, som på trods af behov ikke modtog sygeundervisning. På baggrund heraf mente Claus Hjortdal, at STUK i sit tilsyn ville "komme til nogle ubehagelige konklusioner", mens Jacob Mark (SF) sagde, at "tilsynet vil vise, at skolerne ikke kan løfte opgaven med at få elever med længerevarende fravær tilbage i skolen".²¹

Endelig har året bragt en *ordblindepakke IV*, som bl.a. omfatter udvikling af en tidlig indsats i dagtilbud, et fokus på andre skrive- og læsevanskeligheder end ordblindhed i grundskolen og midler til etablering af ordblindevenlige lærings-

19 Analyse ud fra data fra den fælleskommunale database FLIS og registerdata fra Danmarks Statistik af Jeppe Dalgaard, KL, i Momentum nr. 3 af 26.1.2023. Nest-klasser (af eng. *nest 'rede'*) er et skoleinklusionsprogram for børn med og uden autisme med fokus på, at læring i et trygt miljø skaber udvikling hos alle klassens elever både fagligt, socialt, personligt og adfærdsmæssigt. Den første Nest-klasse i Danmark blev oprettet i 2016 på Katrinebjergskolen i Aarhus Kommune. Folkeskolen.dk 1.2.2023.

20 Folkeskolen.dk 12.9.2022.

21 Folkeskolen.dk 9.5.2023.

miljøer på den forberedende grunduddannelse (FGU) foruden en screeningstest for højtbevagede elever.²²

Uro har længe plaget folkeskolen. Betydningen heraf er i det forløbne år bl.a. fremgået af to undersøgelser, gennemført af forældreorganisationen Skole og forældre. Blandt konklusionerne kan nævnes, at "uro er den vigtigste årsag til mistrivsel i skolen". Omkring halvdelen af forældre til børn i folkeskolen mener, at uro i "høj grad" forstyrrer undervisningen i deres barns klasse med alvorlige konsekvenser for børnenes trivsel og læring, og "at deres børn har svært ved at koncentrere sig i timerne, får hovedpine og ondt i maven, bliver kedede af det, trætte, frustrerede, utrygge og mister lysten til at gå i skole". Som årsager til uro peges navnlig på vikartimer, larmende grupper og enkeltelevers uadadreagerende adfærd, men også på manglende opdragelse fra forældrenes side. Elevernes svigtende koncentration i undervisningen fik ministeren til i sit sommerbrev til skolerne d. 18. juni 2023 at udtrykke sin bekymring over, hvor meget skærme fylder i børns liv, og han nævnte, at der i skoleåret 2023-24 ville komme retningslinjer for, men ikke et forbud mod skærmbrug i skolen. Han opfordrede også til, at man anlægger et "forsigtighedsprincip, og at computere, iPads og mobiltelefoner kun indgår i undervisningen, når det kan begrundes pædagogisk".²³

Alt i alt er folkeskolens situation således ikke ændret ret meget i det forløbne år – hverken til det værre eller det bedre. De grundliggende problemer består stadig, som dokumenteret af Skole og forældres trivselsundersøgelser. Så behovet bliver stadig mere påtrængende for, at Mattias Tesfayes problemområder adresseres, ikke mindst det første, nemlig at bringe inklusionen til at fungere, så der skabes ro, både i klassen og om folkeskolen.

FRIHED OG STYRING I DE FRIE SKOLER

I de frie grundskoler har både skole- og elevtal siden 2016 ligget stort set stabilt. Det samme gælder koblingsprocenten, som fra 2019 på trods af politisk turbulens har været på 76 % af driftsudgiften pr. elev i folkeskolen, dvs. relativt højt. Man har dog i årets løb sat spørgsmålstejn ved den efter sektorens opfattelse strammere statslige styring, praktiseret af STUK, og begrundet det med, at øget central styring giver mindre plads til institutionernes handlefrihed. Den centrale styring er bl.a. kommet til udtryk i en øget detaljeringsgrad i lovbemærkninger, vejlednin-

²² Uvm.dk 1.10.2022.

²³ Skole og Forældres undersøgelse om uro fra juni 2023 er besvaret af 648 og trivselsundersøgelsen fra oktober 2022 af 1.031 forældre til børn i folkeskolen. Begge undersøgelser er geografisk repræsentative og vægtet i forhold til respondenternes køn og uddannelsesniveau. Nyhedsbrev august 2023 fra skole-forældre.dk. Danmarks Statistik 26.5.og folkeskolen.dk 23.6.2023.

ger og tilsynspraksis og i tempoet i lovgivningsarbejdet, som i de senere år er accelereret, bl.a. på grund af stadig kortere høringsfrister. I privatskoleforeningens skriftlige beretning for 2022 fandt man det således "bekymrende", at STUK i sin strategi ønskede at være "retningsanvisende" og "sikre kvalitet", og man efterlyste mere frihed til de frie skolars forældrekrædse og mindre ministeriel styring.²⁴

Medieomtale er i disse år et vilkår på godt og ondt, jf. bl.a. tv-udsendelserne om *kostskolen Herlufsholm* i 2022. Tilsynssagen fortsatte i indeværende år, hvor STUK maj 2023 i forlængelse af partshøringen af 18. januar 2023 meddelte kostskolen, at man skulle tilbagebetale ca. halvdelen af statstilskuddet for skoleåret 2021-22, nemlig 27 mio. kr., idet skolens tilskud for 2022-23 ville "være tilbageholdt, indtil det i afgørelsen anførte beløb er indbetalt på styrelsens konto". Skolens regnskabsresultat 2022 var selvsagt præget af medieomtalen og udviste et underskud på 57 mio. kr. mod et overskud på 4 mio. kr. i 2021. Af skolens årsrapport for 2022 fremgik, at årets underskud især skyldtes tilbagebetalingen samt udgifter til advokatbistand og fratrædelsesgodtgørelser mv.

Sagsforløbet er på mange måder tankevækkende og kaster lys over kompetencegrænser og redskaber i værktøjskassen hos både medierne og myndighederne. Dilemmaet står mellem rolleopfattelse og -fordeling. Hvem er vaghund? Hvordan undgås folkedomstole og udpegning af syndebukke? Det er vigtigt, at problematiske forhold, fx mobning, tages op af medierne og ikke forties, men ansvaret er også stort for, at en sag med den romerske historiker Tacitus præsenteres "sine ira et studio", dvs. 'uden vrede og forudindtagethed'. Det gælder alle parter og aspekter af en given sag. Derfor må tilsynsmyndigheden nødvendigvis reagere på sådanne sager. Heroverfor står så i den aktuelle situation det politiske ønske om større frihedsgrader til folkeskolen – forståeligt nok, at privatskoleforeningen også ønsker mindre central styring og mere frihed til sine skoler. Baggrunden for STUK's strategiønsker blev tydeliggjort af sagsforløbet, men det nuancerede samtidige styrelsens mere begrænsede præskriptive handlemuligheder i dilemmasituationer.²⁵

GYMNASIET – FOR NOGLE ELLER ALLE?

Årets debat om de gymnasiale uddannelser, som uændret er de unges førstvalg efter grundskolen og 10. klasse, drejede sig som sidste år om fordelingsmodeller og opbygning. Med regeringsgrundlaget kom der endvidere øget fokus på, om et højere adgangskarakterkrav til de gymnasiale uddannelser ville kunne presse

24 <https://privateskoler.dk/arsberetning/2022/skriftlig-beretning-2022>.

25 Den romerske historiker og politiker Publius Cornelius Tacitus (ca. 66-117) fastsatte dette kriterium for historieskrivning i indledningen til sine "Annales" om Roms tidlige kejsertid. Ritzau 2.3. og TV 2 12.6.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 237-238.

flere unge over i erhvervsuddannelserne. Hertil kom reformkommissionens forslag om hpx som ændringsformidler af hf.²⁶

Ansøgertallet til ungdomsuddannelserne svarede sommeren 2023 til de senere år, idet 72,6 % søgte ind på en gymnasial uddannelse, mens 19,4 % søgte en erhvervsuddannelse, dvs. samme niveau for de gymnasiale uddannelser som i 2022 og et fald på 0,6 % for erhvervsuddannelserne. Det er primært søgningen til hhx, der er steget, mens den faldt til htx, og niveauet for stx og hf er stabilt.²⁷

Foråret 2023 skulle den omdiskuterede *elevfordelingsaftale med central kapacitetsfastsættelse* af Børne- og Undervisningsministeriet og regionerne for første gang stå sin prøve efter de kriterier, som blev vedtaget for et år siden med L 880 af 21. juni 2022. Det var dog uden forældreindkomstkriteriet, som efter hård kritik blev afskaffet igen med L 26 om at gøre alle zoner til afstandszoner i skoleåret 2023-24; samtidig afskaffedes tilskudsloftet for elever på private gymnasier. Ændringen betød, at 94 % af ansøgerne til de gymnasiale uddannelser (stx, hf, hhx, htx og pre-ib) sommeren 2023 fik plads på deres 1. prioritet. Da tilbagerulningen af elevfordelingsmodellen blev præsenteret d. 14. december 2022 – af Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) betegnet som “et kæmpe tilbageslag” – var det med den begrundelse, at man ville “præsentere en ny model, der modvirker en skæv elevsammensætning især i de større byer, (og) at gymnasier i de mindre befolkede områder ikke lukker”. Den del af aftalen, der handler om at bevare de mindre gymnasier i tyndtbefolkede områder, blev altså ikke sløjftet, men på de seks skoler, som ikke måtte optage elever i 2023-24, skabte regeringens tilbagerulning både skuffelse, frustration og lukningsfrygt. På hf-skolerne oplevede man en kaotisk elevfordelingsproces, idet elevtalsloftet ved kapacitetsfastsættelsen ikke i tilstrækkelig grad havde taget højde for de såkaldte eftertilmeldere, som søger ind efter ansøgningsfristens udløb. Selvom regionerne har kompetence til efterfølgende at hæve kapacitetsloftet på de enkelte skoler, er processen tidkrævende, og de sene svar til de studerende vakte uro og kritik.²⁸

26 Se mere om reformkommissionens forslag

27 Børne- og Undervisningsministeriets pressemeddelelse 17.4.2023.

28 L 26 Forslag til lov om *ændring af lov om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser: (Afstandszoner i skoleåret 2023/24 og afskaffelse af tilskudsloft for elever på private gymnasier)*. Vedtaget med 90 stemmer for (S, V, M, DD, LA, KF, RV, DF og SP) og 17 imod (SF, EL og ALT). Fremsat 26.1.2023, 1. behandling 31.1.2023, 2. og 3. behandling 7.2.2023. Lov nr. 157 af 11.2.2023. Ikrafttræden 1.5.2023. Kapacitetsfastsættelsen på de treårige gymnasiale uddannelser (stx, hhx og htx), toårig hf og pre-ib, sker i tre faser: 1. Fastsættelse af beregningsteknisk kapacitet om forventet ansøgertal til de gymnasiale uddannelser for det kommende skoleår. 2. Skolens beregningstekniske kapacitet for skoleåret 2023-24, udmeldt pr. ultimo september samt 3. Institutionernes indsigelsesfrist til STUK. Ministeriet kan frem til fastsættelsen af den endelige kapacitet justere kapaciteten i op- og nedadgående retning. Den ende-

Også gymnasiets *struktur* har været til debat i det forløbne år, og grundforløbet, som blev indført med gymnasireformen fra 2017, er blevet kaldt en "ommer". Danmarks Evalueringsinstituts (EVA) rapporter har bl.a. vist, at grundforløbet for nogle elever har sociale omkostninger, fordi de skal begynde i to nye klasser inden for kort tid, men også at grundforløbet er afklarende for elevernes valg af studieretning. GL så gerne grundforløbet droppet, mens stx- og hf-rektorerne i Danske Gymnasier (DG) fandt det "bekymrende, hvis eleverne skal vælge studieretning på baggrund af de erfaringer, de har med fagene fra folkeskolen". Reformkommissionens anbefalinger om de gymnasiale uddannelser omhandlede primært en tilpasning af hf for under 18-årige ved oprettelse af den nye hpx-uddannelse, som inkluderer hf's første halve år. Det ville betyde, at undervisningen på hf-skolerne ville blive reduceret til halvdelen af året. Forslaget vakte da også stærk kritik hos de berørte skoler. Jette Rygaard, rektor på Vesthimmerlands Gymnasium og HF, fandt, at det var "at splitte hf op i to". Der var heller ikke roser fra sektoren til reformkommissionens forslag om at indføre flere obligatoriske fag på A-niveau mv. Tomas Kepler, formand for GL, mente, at kravene i forvejen var høje nok, men at rammerne for at udmønte de høje krav "er rigtig svære på grund af nedskæringer og lærernes manglende tid til at forberede undervisningen", mens Henrik Cornelius, rektor på Gentofte HF, betegnede forslaget som "noget rod" og mente, at mange i sektoren hellere så en større eller mindre justering af den "nye" hf fra 2017.²⁹

Mange tiltag for at tvinge unge væk fra det almene gymnasium og over i erhvervsuddannelserne har igennem årene været forsøgt, men uden held. Et af dette års forslag har været et *forhøjet karakteradgangskrav til gymnasiet*. Beregninger fra GL har dog vist, at hvis de eksisterende adgangskrav til gymnasiet og hf fra gymnasireformen i 2017 erstattes af et krav om et karaktergennemsnit på 7, vil det ramme socialt og geografisk skævt og udelukke mere end 10.000 unge. En analyse fra Rockwool Fondens Forskningsenhed fulgte op med, at kravet i hovedstadsområdet i langt højere grad ville udelukke unge fra Vestegnen, Nørrebro og Amager end fra Frederiksberg og Nordsjælland og dermed "skabe store geografiske forskelle i de unges uddannelsesmuligheder".³⁰

lige kapacitet er bindende for institutionen. Gymnasieskolen.dk 17.11., 14.12. og 20.12.2022; politiken.dk 4.1. og 24.1., uvm.dk 30.3. og 1.6. samt gymnasieskolen.dk 4.1., 15.6. og 24.8.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 239-242.

29 Reformkommissionens rapport "Nye reformveje 2". Gymnasieskolen.dk 27.10.2022 og 3.5. og 9.5.2023.

30 Rapporten "Karakterkrav skaber store forskelle i uddannelsessystemet" er udgivet juni 2023 af Rasmus Landersø og Julie Uldum Dyhr, Rockwool Fondens Forskningsenhed. Gymnasieskolen.dk 19.1. og 7.2 samt Politiken 26.6.2023, 1. sektion s. 4. Se også *Uddannelseshistorie 2016* s. 222-224 og *Uddannelseshistorie 2017* s. 152.

Folketingsåret bragte desuden et par mindre lovændringer, som var præget af bred politisk enighed. Ved 1. behandlingen af L 101 om indførelse af *obligatorisk seksualundervisning og miljø og klima som dannelseperspektiver* i de gymnasiale uddannelser begrundede Mattias Tesfaye bl.a. forslaget med, at gymnasietrivielsundersøgelsen 2021 havde vist, at 14 % af eleverne inden for det seneste år var blevet udsat for uønsket seksuel opmærksomhed fra andre elever eller fra ansatte på skolen. Med L 44 om organisatorisk *adskillelse af Europaskolen fra Sankt Annæ Gymnasium* kunne Københavns Kommune gøre Europaskolen til en selvstændig kommunal institution. Europaskolen blev fysisk adskilt fra Sankt Annæ Gymnasium allerede i 2018, hvor den flyttede ind i Carlsbergbyen, og der var derefter ikke længere en tydelig samarbejdsynergieffekt, ligesom de tre skoleformer, folkeskolen, gymnasiet og Europaskolen, allerede var adskilt budgetmæssigt. Endelig blev der med finansloven for 2023 fulgt op på succesen med de eksisterende 13 permanente *gymnasiale ASF-klasser* (for elever med autismespektrumforstyrrelser) ved, at der blev afsat 5,3 mio. kr. til oprettelse af yderligere seks ASF-klasser.³¹

Endelig har året bragt et nyt begreb, nemlig *ufaglærte studenter*, dvs. studenter, der ikke tager en erhvervskompetencegivende uddannelse efter studentereksamen. Gruppen er af AE for 2022 opgjort til lidt mere end 25.000 ufaglærte studenter under 30 år, og heraf er ca. 10.000 kommet til siden 2014. Samtidig er gruppen af studenter med mere end to sabbatår næsten fordoblet, og i perioden 2012-22 faldt andelen, der fortsætter direkte i en videregående uddannelse fra 26 % i 2012 til 11 % i 2022. De ufaglærte studenter, hvor 2/3 er droppet ud af en påbegyndt uddannelse, har i mindre grad nydt godt af den aktuelt høje beskæftigelse og arbejder i højere grad i konjunkturfølsomme erhverv som hotel- og restaurationsbranchen. En forhøjelse af karakteradgangskravet til de gymnasiale uddannelser ville kun have begrænset gruppen med 18 %, så der er både livskvalitet for den enkelte og samfundsøkonomi i at forbedre overgange til både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.³²

31 L 101 Forslag til lov om *ændring af lov om de gymnasiale uddannelser*. (Udvidelse af lovens formålsbestemmelse og indførelse af obligatorisk seksualundervisning). Enstemmigt vedtaget med 108 stemmer for. Fremsat 30.3.2023, 1. behandling 11.4.2023, 2. behandling 16.5.2023 og 3. behandling 25.5.2023. Lov nr. 730 af 13.6.2023. Ikrafttræden 1.8.2023. Og L 44 Forslag til lov om *ændring af lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.* (Etablering af mulighed for organisatorisk adskillelse af Europaskolen fra Sankt Annæ Gymnasium og mulighed for fastlæggelse af kapacitetsloft på Europaskolen m.v.). Vedtaget med 105 stemmer for (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, ALT og NB) og 4 imod (DF). Fremsat 9.2.2023, 1. behandling 22.3.2023, 2. behandling 21.3.2023 og 3. behandling 13.4.2023. Lov nr. 408 af 25.4.2023. Ikrafttræden 1.5.2023. ASF-klasser tildeles gymnasiale institutioner efter ansøgning ved særlige udbudsrunder. Uvm.dk 7.6.2023.

32 Analysen, publiceret 26.6.2023 af Rasmus Lindø Kaslund, analytiker i AE, omfatter studenter fra både stx, hf, htx og hhx mv., men ikke fra eux. Ae@mail.ritzau.dk 26.6.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 244.

Peger udviklingen mod et gymnasium for alle? Måske endda mod en forlængelse af undervisningspligten? Spørgsmålene er ikke nye, men har mere end et halvt århundrede på bagen. Det var et helt centralt emne i efterkrigstidens politiske Danmark, om gymnasiet fortsat skulle være forbeholdt eliten eller være tilgængeligt for alle. Leder af Undervisningsministeriets gymnasieafdeling var 1958-71 Sigurd Højby (1902-97). Han blev en vigtig drivkraft i gymnasieskolens overgang fra eliteskole til bred ungdomsuddannelse, inkl. oprettelsen af hf i 1966. Knud Heinesen (S), undervisningsminister 1971-73, bad Sigurd Højby om i den såkaldte Højbyskitse fra 1973 at udarbejde en plan for en samordning af almene og erhvervsmæssige ungdomsuddannelser efter norsk og svensk inspiration. Det er i år 50 år siden, at Højbyskitzen blev publiceret, men allerede i december 1973 fulgte jordskredsvalget og depressionstider, så den blev aldrig realiseret. At man alligevel i dag kan betegne gymnasiet som en masseuddannelse, er ikke et resultat af en politisk beslutning, men snarere af det mere diffuse begreb samfundsudviklingen. Den meget store andel af en ungdomsårgang, som fortsat søger gymnasiet, viser, at de unge øjensynligt anser det almene gymnasium for den sikre fremtidsvej. Politisk har man med regeringsgrundlaget forpligtet sig til at finde en løsning på problemstillingen – spændende at følge, hvad man måtte finde frem til. Måske kan der – her i 50-året for en diskussion, der ikke vil gå væk – findes inspiration til om ikke en ideologisk ligestilling, så dog en pragmatisk samordning af ungdomsuddannelserne.

FRA MANGLENDE LÆREPLADSER TIL MANGEL PÅ ELEVER

På få år er de danske erhvervsskoler gået fra mangel på lærepladser til *mangel på lærlinge*, måske på grund af sidste års tydeliggørelse af skolernes ansvar for tidlig planlægning af både skole- og praktikperioder. Næsten alle erhvervsskoleelever kommer nu i lære i en virksomhed, og der er ubesatte lærepladser især i industrien, byggeriet og detailhandlen. Ansøgertallet, som i perioden 2012-22 er faldet med 33 %, faldt yderligere ved optaget 2023, hvor kun 19,4 % af årgangen søgte en erhvervsuddannelse – et pænt stykke fra den politiske målsætning om 25 % i 2020 og mere end 30 % i 2025. Mattias Tesfaye ville derfor medio august 2023 “åbne en motorvej fra erhvervsuddannelserne ind på de videregående uddannelser, på samme måde som der i dag er en motorvej fra gymnasiet” ved at give faglærte adgang hertil – en opfølgning af regeringsgrundlagets ønske om “at skabe mere lige vilkår mellem de almene gymnasier og erhvervsskolerne”. Kasper Palm, forbundssekretær i Dansk Metal, mente dog, at en sidestilling mellem svendebrev og studentereksamen ikke øger tilslutningen til erhvervsuddannelserne, medmindre det følges op af højere karakteradgangskrav til gymnasiet. For at fremskynde processen fremsatte Enhedslisten B 115 om en økonomisk akutpak-

ke til erhvervsskolerne. Ved 1. behandlingen blev forslaget dog imødegået af Matthias Tesfaye, som begrundede den snævre økonomi med et fald i skolernes taxametertilskud på grund af et lavere elevtal. Han nævnte dog samtidig, at erhvervsuddannelserne i finansloven 2024 ville blive styrket. Fremskrivninger fra bl.a. AE viser, at det danske arbejdsmarked står over for en massiv mangel på faglært arbejdskraft frem mod 2030, hvor der vil mangle ca. 100.000 faglærte.³³

Skal udviklingen vendes, kræves der dog ikke kun massive investeringer, men også en markant reduktion af det betydelige frafald, som i de senere år har præget området, og som derfor også er undersøgt af statsrevisorerne. De konkluderede bl.a., at *frafaldet på erhvervsuddannelserne* var "meget bekymrende", idet 47 % af eud-eleverne – altså næsten halvdelen – i perioden 2015-20 ikke gennemførte deres uddannelse. Erhvervsuddannelserne har det største frafald af alle erhvervs-kompetencegivende uddannelser, og det er i det seneste tiår ikke lykkedes at nedbringe det markant. Af erhvervsuddannelsernes taxametertilskud 2022 på ca. 5 mia. kr. var størstedelen det elevrelaterede aktivitetsbestemte taxametertilskud, som skal give den enkelte skole et økonomisk incitament til at fastholde eleven, men det har øjensynligt hverken nedbragt fravær eller frafald mærkbart.³⁴

Også på sosu-området mangler der hænder. Det var derfor glædeligt, at flere 40+årige sosu-elever førte til, at der i 2021 blev indgået 47 % flere lærepladsaftaler på SOSU-uddannelserne end i 2017, langt de fleste i kommunerne. At næsten hver anden af de godt 3.000 ekstra aftaler er med elever på over 40 år, vakte glæde i KL, FOA og Danske SOSU-skoler, som også roste kommunerne for at tage flere elever i lære. Der er dog fortsat behov for en massiv indsats for at tiltrække og ikke mindst fastholde elever på SOSU-uddannelserne, da frafaldet stadig er højt. Antallet af elever med indvandrerbaggrund er i øvrigt mere end fordoblet i perioden 2017-21 og udgjorde 29 % af eleverne i 2021.³⁵

Endelig skete der med L 28 en *permanentgørelse af Team Danmark-ordningen*, som fra 2017 har været en forsøgsordning for elitesportsudøvere, der på fleksible vilkår har kunnet tage en erhvervsuddannelse, samtidig med at han/hun dyrker

33 Økonomisk kommentar udarbejdet af analysechef Emilie Agner Damm; ae.dk 17.4.2023. B 115 Forslag til folketingsbeslutning om *en akutpakke til erhvervsskolerne og genopretning af erhvervsskolernes økonomi*. Af: Mai Villadsen (EL), Pelle Dragsted (EL), Jette Gottlieb (EL), Peder Hvelplund (EL), Rosa Lund (EL), Trine Pertou Mach (EL), Søren Egge Rasmussen (EL), Søren Søndergaard (EL) og Victoria Velasquez (EL). Fremsat 21.4.2023, 1. behandling 24.5.2023 og forkastet ved 2. behandling 2.6.2023 med 29 stemmer for (SF, DD, EL, DF og ALT) og 65 imod (S, V, M, KF og NB), mens 13 (LA, RV) hverken stemte for eller imod. Gymnasieskolen.dk 16.12.2022 og 17.1.2023. Nyt fra Danmarks Statistik nr. 28 d. 27.1., Altinget.dk 11.4. og Ritzau 15.8.2023.

34 Rigsrevisionens nyhedsbrev 19.9.2022.

35 Analyse: Christian Larsen, konsulent i KL's Arbejdsgiverpolitisk Center. KL's nyhedsbrev Momentum 25.9.2022.

sin elitesport. Forsøgsordningen udløb den 30. juni 2023, men er altså nu permanent.³⁶

KRISEN KRADSER HOS VUC'ER, VEU OG FGU, MENS DET LYSNER FOR STU

På baggrund af den dybe *krise i den samlede vuc-sektor* med et underskud på 3 % af omsætningen i 2022, svarende til et underskud på ca. 60 mio. kr., efterlyste Pernille Brøndum, formand for Danske HF & VUC, et nyt taxametersystem for vuc, som kan sikre de enkelte centre og afdelinger en stabil økonomi. Det aktuelle taxameter er baseret på årselever, men kursusvirksomheden omfatter ikke mere fuldtidsstuderende, men fx kursister med fire ugentlige lektioner i tre måneder, og "dem skal der mange af for at komme op på taxameteret for en fuldtidsstuderende". Samtidig er sektoren ramt af elevnedgang på grund af efterspørgslen efter arbejdskraft, så man er henvist til at oprette små hold. Nedgangen kan især mærkes på hf-enkeltfag, hvor vuc i 2018 havde godt 13.000 årskursister, men i 2021 ca. 2500 færre, svarende til et aktivitetsfald på mere end 18 % på tre år. Krisen er dog også mærkbar i de store byer, hvor klasserne lettere fyldes op. Således havde Aarhus HF & VUC i 2022 et underskud på knap fire mio. kr., hvad rektor Erik Ernø-Kjølhede begrundede med, "at vi har oplevet et enormt fald af årskursister", og han understregede, at omprioriteringsbidragets nedskæringer 2016-19 ikke er blevet genoprettet. Også taxameteret for fjernundervisning og ordblindeundervisning er reduceret, så han fandt sektorens underskud "meget forudsigeligt". Ifølge GL var der i finanslovsforslaget for 2023 afsat 10 mio. kr. ekstra til vuc'er med økonomisk udfordrede afdelinger, men det var altså slet ikke nok til at dække skolernes økonomiske problemer.³⁷

Veu har i året løb oplevet endnu et fald i deltageraktivitet i erhvervsrettede kurser på tværs af alle brancher. På trods af et stigende behov for opkvalificering og efteruddannelse er antal deltagere pr. år på erhvervsrettede kurser ca. halveret i perioden 2010-21. Faglærtes brug af videregående veu er dog steget let, men niveauet er fortsat lavt. AE har analyseret situationen og konkluderer således: "Udviklingen på arbejdsmarkedet betyder, at der bliver færre ufaglærte job, mens der bliver større behov for uddannet arbejdskraft. Helt konkret ser Danmark ind i en mangel på ca. 100.000 faglærte frem imod 2030. Dertil kommer den grønne omstilling, der betyder større efterspørgsel efter faglærte og specialiserede ufaglær-

36 L 28 Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser. (*Permanentgørelse af Team Danmark-ordning*). Enstemmigt vedtaget med 109 stemmer for: Fremsat 26.1.2023, 1. behandling 31.1.2023, 2. behandling 21.3.2023 og 3. behandling 23.3.2023. Lov nr. 327 af 28.3.2023. Ikrafttræden 1.7.2023.

37 Gymnasieskolen.dk 11.4.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 245.

te, og samtidig vokser kravene til de basale kompetencer i f.eks. læsning, regning eller inden for IT på hele arbejdsmarkedet, og det gælder også i ufaglærte job. Med andre ord er opkvalificering og videreuddannelse blandt lønmodtagere afgørende for jobsikkerheden og væksten i Danmark.”³⁸

Med L 43, der var en genfremsættelse af hovedparten af lovforslag nr. L 29 fra 1. samling, blev fastsat både det fleksible uddannelsesbidrag og det aktivitetsafhængige *veu-bidrag for 2023*. Herudover blev det også besluttet at refundere arbejdsgiverudgifter til pensionsbidrag i skoleperioder for elever og lærlinge med en pensionsrefusionssats på op til 8 % af de til enhver tid gældende lønrefusionssatser. Trepartsaftalen om *veu* fra 2017 blev med L 5 forlænget indtil udgangen af 2023, og dermed blev også lovkravet om udbudsrunder på arbejdsmarkedsuddannelsesområdet udsat, så de ikke skal afholdes i 2023.³⁹

Også i *fgu-uddannelserne* fra 2017 var tilslutningen dette år for nedadgående, idet den andel af årgangen, som sommeren 2023 søgte fgu, stu eller bort fra uddannelsessystemet, udgjorde blot 8 % tilsammen. Elevtallet i fgu toppede i 2020 med 11.900 elever, men var i oktober sidste år faldet til omkring 8.700 elever. Det undrede Hanne Fischer, formand for FGU Danmark, for 45.000 unge er p.t. uden job og uddannelse, så hun efterlyste politisk interesse for at gøre noget ved problemet. Forhandlinger forventes igangsat efteråret 2023.⁴⁰

En længe efterlyst forbedring af *indflydelse på egen stu-uddannelse* skete med L 121 om flere rettigheder og bedre tilrettelæggelse af uddannelsen for unge med særlige behov (stu), så de unge som udgangspunkt kan vælge mellem flere uddannelsessteder og selv fremsætte et alternativ til kommunalbestyrelsens tilbud om uddannelsessted. Ved 1. behandlingen fandt Charlotte Broman Mølbæk (SF) den øgede gennemsigtighed i kommunens visitationsproces vigtig, men samtidig lovtestens brede formuleringer om bl.a. prisniveau, tilbuddets specialiseringsgrad

38 AE's rapport "Det går den forkerte vej med efteruddannelsen i Danmark" er udarbejdet af chef for registeranalyse Mie Dalskov Pihl, stud.polit. Frederik Søborg og stud.polit. Mette Weber; ae.dk 20.1.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 245-246.

39 L 43 Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag og lov om erhvervsuddannelser. (*Indførelse af refusion af arbejdsgiveres udgifter til pensionsbidrag, justering af fleksibelt uddannelsesbidrag og aktivitetsafhængigt VEU-bidrag for 2023 m.v.*). Vedtaget med 106 stemmer for (S, V, M, SF, DD, LA, KF, RV, DF, ALT og NB) og 4 imod (EL); ved en fejl stemte Jette Gottlieb (EL) for forslaget. Fremsat 9.2.2023, 1. behandling 22.2.2023, 2. behandling 21.3.2023 og 3. behandling 23.3.2023. Lov nr. 326 af 28.3.2023. Ikrafttræden 1.4.2023. Uvm.dk 30.9. og 22.12. 2022. L 5 Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. og forskellige andre love. (*Udskydelse af solnedgangsklausuler og ophævelse af kadence for samlede udbudsrunder*). Vedtaget med 105 stemmer for (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, ALT og DF) og 3 imod (NB). Fremsat 26.1.2023, 1. behandling 20.12.2022, 2. og 3. behandling 22.12.2022. Lov nr. 1591 af 28.12.2022. Ikrafttræden 1.1.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 244-245.

40 Politiken.dk 19.1. og kl.dk 16.6.2023.

og den unges befordringstid for upræcise, og hun understregede, at en overbygning til stu'en måtte med ved næste ændring af stu-bestemmelserne. Ministeren mente dog, at lobbemærkningerne var tilstrækkelige til at afgrænse kommunernes fortolkningsmuligheder, men understregede også den enkelte kommunes ret til at afgøre, hvornår et tilbud er for dyrt. Hvad angår overbygningen til stu'en, Glad Fondens toårige flexuddannelse, som altså heller ikke kom med denne gang, er der tvivl om optag af nye elever på forsøgsordningen i København, Aarhus og Esbjerg. Noget tyder på, at en permanentgørelse af uddannelsen ikke er umiddelbart forestående, men måske i 2025, hvor der skal tages politisk stilling til behovet for særligt specialiserede tilbud.⁴¹

KANDIDATREFORM OG VELFÆRDSKRISE – PÅ VEJ MOD A- OG B-KANDIDATER?

Regeringen fik d. 27. juni 2023 landet sin kandidatreform – et af regeringsgrundlagets spektakulære initiativer – ved en aftale med SF, DD, LA og KF. Det endte med en reduktion på i alt 8 % færre studerende end årsgennemsnittet 2018-22. Når reformen er fuldt indfaset i 2032, forventes de afkortede uddannelser at omfatte 30 % af dimittenderne, fordelt med 10 % kandidater på 1 1/4 år og 20 % erhvervskandidater, som er erhvervsaktive under studiet. Efteråret 2023 forventes nedsat et såkaldt kandidatudvalg til fastlæggelse af dimensioneringen, og derpå fordeles de frigivne midler med årligt henholdsvis 300 mio. kr. til velfærdsuddannelser og 400 mio. kr. til erhvervsuddannelser. Som konsekvens forventes regeringen i næste samling også at tage initiativ til at afskaffe retten til det sjette su-år.

Forhistorien er følgende: Aftalen tog udgangspunkt i reformkommissionens 1. rapport, som blev udmøntet i *regeringens udspil "Danmark kan mere III"* og præsenteret ultimo september 2022. Regeringen foreslog her at flytte både penge og studerende fra universitets- til professionsuddannelser ved at halvere halvdelen af alle kandidatuddannelser fra to til et år, så fx humaniora ville blive af samme varighed som professionsuddannelser. Forslaget indeholdt tre parallelle kandidatuddannelses typer: 1. En etårig humanistisk-samfundsvidenskabelig kandidat med arbejdsmarkedssigte og mindst 15 timers undervisning og vejledning om

41 L 121 Forslag til lov om ændring af lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov. (Flere rettigheder og bedre tilrettelæggelse af særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse m.v.). Enstemmigt vedtaget med 108 stemmer for. Fremsat 27.4.2023, 1. behandling 9.5.2023, 2. behandling 30.5.2023 og 3. behandling 2.6.2023. Lov nr. 731 af 13.6.2023. Ikrafttræden 1.8.2023. Folkeskolen.dk 22.5. og 2.6.2023. Politisk aftale af 16.3. 2022 om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge, samt børne- og undervisningsministerens endelige svar af 21.9.2022 på spørgsmål 383. Folkeskolen.dk 18.10.2022 og 17.4. og 11.5.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2021* s. 144 og *Uddannelseshistorie 2022* s. 246.

ugen på 75 ECTS; mål: 35 %. 2. En to- eller fireårig erhvervskandidat med mindst 25 timers arbejde ved siden af studiet med henholdsvis 75 ECTS eller 120 ECTS; mål: 15 %. 3. En toårig teknisk-naturvidenskabelig forskningskandidat med 120 ECTS; mål: 50 %. De første kandidater skulle ifølge planen dimitteres i 2029.

Udspillet blev umiddelbart mødt af *massiv kritik* fra et sjældent enigt protestkor af uddannelsesinstitutioner og organisationer. Således mente Danske Universiteters rektorkollegium, at omstruktureringen ville føre til et generelt kvalitetsstab til skade for både erhvervsliv og studerende, og man undrede sig over, hvorfor regeringen ikke blot skar ned på antallet af studiepladser, hvis flere skulle hurtigere ud på arbejdsmarkedet. Reformkommissionens formand Nina Smith mente dog, at de nye fireårige kandidater kunne "sammenlignes med diplomingeniører versus DTU-ingeniører", og at man måtte "indse, at vi ikke uddanner for universiteternes egen skyld. Vi har et offentligt, skattefinansieret uddannelsessystem med su, som uddanner for samfundets skyld"; hun mente også, at der på humaniora var et "beskæftigelsesproblem", fordi humanister med en femårig specialistuddannelse "ikke i tilstrækkelig grad (kan) bruge det, deres meget specialiserede uddannelse lægger op til". Forskerne Susan Wright, Eva Gulløv og Laura Gilliam tog til genmæle i en kronik i dagbladet Politiken d. 15. december 2022, hvor de kaldte det en "elendig idé" at reducere længden af de videregående uddannelser og dermed "kapaciteten til at belyse komplekse problemstillinger, forstå, hvordan mennesker reagerer med eller imod ny teknologi eller forstå de dynamikker og incitamentstrukturer, der skaber polarisering, ulighed, hindrer nye klimatiltag og optrapper konflikter". De kaldte det således en "illusion, at en komprimering af timerne på kandidatuddannelsen på ét år i stedet for to betyder, at de studerende lærer det samme". I december 2022 dokumenterede en Djøf-undersøgelse, at næsten otte ud af ti chefer anså en afkorting af kandidatuddannelserne for en klar forringelse – et resultat, som ifølge Djøf's formand Sara Vergo var et klart udtryk for, at arbejdsmarkedets parter ikke var blevet inddraget i beslutningsprocessen undervejs.⁴²

42 Statsministeriets publikation *Danmark kan mere III – Bedre uddannelser. Mere velfærd* præsenterede universitetsreformen, mens forgængerne "Danmark kan mere I" fokuserede på grøn omstilling og forskning og "Danmark kan mere II" på vedvarende energi og grøn omstilling. Det blev her foreslået, at i 2034 skulle 20 % af de nuværende kandidatuddannelser omdannes til erhvervskandidater, hvor de studerende kan/skal arbejde ved siden af studiet. Djøf's undersøgelse, gennemført december 2022, omfattede 1632 arbejdsgivere med ledelsesansvar i både den offentlige og den private sektor. Stm.dk, Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse, uniavisen.dk og folkeskolen.dk 26.9.2022. Uniavisen.dk 4.10., Politikens kronik 15.12. og leder 19.12.2022. Politiken.dk 22.9.2022 og 6.1.2023, Altinget.dk 20.8.2023.

Primo marts 2023 blev planen så udmøntet i *uddannelsesreformen "Forberedt på fremtiden I"*, som foruden omstruktureringen skulle hente flere udenlandske studerende til Danmark. Der blev samtidig afsat 950 mio. kr. årligt til universiteterne. Også her var både studerende, universitetsfolk og erhvervsdrivende skeptiske over for store dele af udspillet. Således mente Københavns Universitet (KU), at alene udviklingen af de korte kandidatuddannelser ville koste 75-100 mio. kr. årligt i de ca. syv år, hvor den gamle ordning skulle færdiggøres og den nye indføres. Kritisk var også en kronik i dagbladet Information, hvor forfatterne så forslaget som et brud med de videregående uddannelsers såkaldt binære struktur, dvs. med forskellige arbejdsområder for henholdsvis universiteter og professionshøjskoler/erhvervsakademier. De påpegede bl.a., at det ville gøre universitetet endnu mere attraktivt for professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes målgruppe, hvis studerende kan vælge mellem at bruge 3½ år på at blive pædagog fra en professionshøjskole eller studere pædagogik i 4¼ år på universitetet med et indbygget løfte om adgang til efter- og videreuddannelse. At gøre de korte kandidatstudier til en fælles arbejdsmark for alle tre institutionsformer ville således på grund af de ulige konkurrencevilkår reducere professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes målgrupper, fordi universiteterne ville have broderparten af forskningsmidlerne og større prestige i uddannelseshierarkiet. Blandt de kritiske røster var også Camilla Gregersen, formand for DM. Hun gjorde i sit indlæg "Stress og jag – 29 uddannelsesreformer på 20 år" opmærksom på, at universitetsreformen ville være nr. 29 på kun 20 år og være en stressfaktor for de studerende på grund af en stejlere læringsprogression. På sigt kan en sådan strukturændring måske dog være en begyndelse til at fusionere professionshøjskoler og erhvervsakademier ind i universiteterne eller give professionshøjskolerne universitetslignende status, som det fx skete for Malmø Höghskola i 2018.⁴³

Den efterfølgende *forhandlingsproces* var præget af en vis turbulens. Således forlod RV og EL mandag d. 26. juni 2023 forhandlingerne. Martin Lidegaard (RV) begrundede det med, at man ikke ville forringe "uddannelsesniveaue for de unge i Danmark", og "Der er jo ingen der går ind for det her. Hverken universiteterne, eller erhvervslivet eller de studerende. Tværtimod". Og Mai Villadsen (EL) mente, at "aftalen bliver en forringelse af vores uddannelser og er et eksperiment, som ingen har bedt om". Resultatet blev gennem udvalgsbehandlingen udvandet, men utilfredsheden lagde sig ikke, og dagbladet Politiken betegnede på lederplads d. 2.

43 Kronik i Information 31.5.2023 af Tobias Høygaard Lindeberg og Stina Vrang Elias, henholdsvis underdirektør og adm. direktør i Tænk tanken Dea. DM skiftede i 2020 navn fra Dansk Magisterforening. Uddannelses- og forskningsministeriets pressemeddelelse 2.3, politiken.dk 1.3. og 3.3, uniavisen.dk 23.3. og informattion.dk 31.3.2023.

juli 2023 forkortelsen af kandidatuddannelserne som en "kæmpegambling" og som "hul i hovedet i en tid, hvor kunstig intelligens udfordrer alt".⁴⁴

Sommeren 2023 voksede *optaget på en videregående uddannelse* samlet set med 2 % i forhold til 2022. På de såkaldte velfærdsuddannelser forblev det på lærer-, socialrådgiver- og sygeplejerskeuddannelserne på samme lave niveau, idet det på pædagoguddannelsen faldt med 5 %, men steg på de naturvidenskabelige og tekniske uddannelser med 5 % og på it-uddannelserne med 10 %; det endelige antal optagne inkl. efteroptag opgøres pr. 1. oktober. Det lave antal ansøgere til velfærdsuddannelserne blev af Mads Fjord Jørgensen fra tænketanken Dea begrundet med, at "de unge, der søger mod den type uddannelse, minder om hinanden ... det betyder, at uddannelserne kæmper om den samme, begrænsede gruppe ansøgere og risikerer at kannibalisere på hinanden, hvis ikke rekrutteringspuljen samlet set gøres større". Til gengæld steg optaget på *engelsksprogede uddannelser* med 21 %, især på universiteternes bacheloruddannelser, hvilket betød 43 % flere udenlandske optagne. Det skete efter politisk beslutning om at lade universiteterne oprette 1100 engelsksprogede ordinære studiepladser hvert år i perioden 2024-2028 og 2500 ordinære studiepladser årligt fra 2029. Åbningen blev af Ingeniørforeningen (IDA) set som en samfundsøkonomisk gevinst, idet deres analyse viste, at i perioden 2007-20 bidrog den gennemsnitlige internationale dimittend med 2 mio. kr. til det danske samfund, når alle omkostninger til uddannelse, sundhed, su og sociale ydelser var fratrullet. Stigningen i 2023 kom efter et markant fald i 2022, hvor politikerne forsøgte at bremse su-omkostningerne til internationale studerende ved at lukke 56 engelsksprogede uddannelser på professionshøjskoler og erhvervsakademier. Det samlede antal udenlandske optagne i 2023 nåede dog med ca. 2000 færre end i 2021 ikke helt det tidligere niveau.⁴⁵

Krisen i velfærdsuddannelserne fik SVM-regeringen til allerede i regeringsgrundlaget at anlægge en *mere moderat linje i udflytningen* af uddannelser fra de største byer, og foråret 2023 blev udflytningsaftalens krav om udflytning af 800 uddannelsespladser på velfærdsområdet fjernet. Ambitionen om nye uddannelsesudbud uden for de største byer blev dog fastholdt, så ultimo 2022 var der fx mulighed for at læse bl.a. til dyrlæge i Foulum, lærer i Hillerød, arkitekt og biosolutions (engelsksproget) i Kalundborg, medicin i Køge, fysik og teknologi i Søn-

44 Forligsaftale og pressemeddelelse fra ufm.dk og altinget.dk d. 26. og 27. 6. og politiken.dk d. 27. og 28.6. samt 2.7.2023.

45 Det samlede optag omfatter både kvote 1-ansøgninger, der alene er baseret på karaktergennemsnit, og kvote 2-ansøgninger, som også inddrager beskæftigelsesforhold. Pressemeddelelse fra ufm.dk og altinget.dk 27.7. samt politiken.dk, information.dk og Frederiksborg Amts Avis 28.7.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 251.

derborg, bygningsteknik/Civil Engineering i Odense, socialpædagogik i Roskilde, økonomi og informationsteknologi i Viborg samt bæredygtighed og grøn omstilling i Skive og Odense.⁴⁶

DE PÆDAGOGISKE UDDANNELSER SAVNER STUDERENDE

Både læreruddannelsen og pædagoguddannelsen er præget af velfærdskrisen. Nogle håbede på, at den *nye læreruddannelsesbekendtgørelse*, som trådte i kraft august 2023, ville tiltrække flere ansøgere, men det skete ikke. Af hovedpunkter i ændringerne kan nævnes mere praktik, en ny formålsparagraf med mere vægt på relationsarbejde og 2-4 ugentlige lektioners mere tid til undervisning, vejledning og feedback mv. De studerende tilknyttes et stamhold med emnet grundfaglighed, og fagene specialpædagogik og dansk som andetsprog genindføres. De 30 fagbeskrivelser i bekendtgørelsens bilag 1 og 2 er revideret af faggrupper, hvis deltagere er udpeget af Danske Professionshøjskoler, Danske Universiteter, Censorformandskabet for læreruddannelsen foruden Børne- og Undervisningsministeriets læringskonsulenter.⁴⁷

Lærersituationen i folkeskolen er imidlertid fortsat bekymrende, og mange faste stillinger er ubesatte. En undersøgelse fra Rockwool Fonden har således påvist, at antallet af uddannede folkeskolelærere under 65 år er faldet med ca. 15 % i perioden 2007-20, bl.a. fordi de store årgange fra efterkrigsårene her blev pensioneret. Der er aktuelt ca. 72.000 uddannede lærere under 65 år, og hvis faldet i søgningen til læreruddannelsen fortsætter som nu, vil der kun være ca. 60.000 i 2035. Analysen belyser også, hvordan de uddannede læreres arbejdskraft anvendes. Lærere mellem 25 og 60 år lægger færre arbejdstimer i grundskolen, end de gjorde i 2010, og ingen aldersgrupper anvender mere end 80 % af arbejdstiden i skolen, bl.a. på grund af mange læreres valg af andre job. Samtidig er de studerendes forudsætninger nu svagere ved studiestart end tidligere. En analyse fra tænketanken

46 Uddannelsesudbud af nye uddannelser behandles to gange om året. Uddannelses- og forskningsministeren står for den endelige godkendelse af ansøgningerne. Forinden har *Det rådgivende udvalg for vurdering af udbud af videregående uddannelser* (RUVU) foretaget en faglig vurdering af bl.a. arbejdsmarkedsefterspørgsel og konsekvenser for andre uddannelsesinstitutioner. Uddannelses- og forskningsministeriets pressemeddelelse 14.4.2023. Politiken.dk 16.12.2022 og Uddannelses- og forskningsministeriets pressemeddelelser af 17.1.og 4.5.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 247-250.

47 Den nye læreruddannelsesbekendtgørelse, som var i høring frem til 6. marts 2023, hviler på aftalen "En ambitiøs læreruddannelse tæt på folkeskolen og til gavn for folkeskolen", indgået 13.9.2022 mellem regeringen (S), forligskredspartierne V, SF, RV, KF og DF samt EL og Alt. Aftalen udmønter udviklingsgruppens anbefalinger fra november 2021. Hertil er afsat 125 mio. kr. i 2023 og 200 mio. kr. om året fra 2024. Udviklingsgruppen bestod af repræsentanter for Danske Professionshøjskoler, KL, DLF og Lærerstudendes Landskreds. Uddannelses- og forskningsministeriets pressemeddelelse, folkeskolen.dk 13.-14.9., Skole og forældre.dk, Politiken, 1. sektion s. 2 14.9.2022. Ufm.dk 3.2.2023 og folkeskolen.dk 24.2.2023.

Dea viste, at stadig flere af de studerende på lærer- og pædagoguddannelserne tilhørte den fjerdedel af eleverne, som fik de laveste slutkarakterer efter 9. klasse. Således udgjorde gruppen med lave grundskolekarakterer i 2009 ca. 10 % af alle optagne på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser, mens andelen i 2019 var fordoblet til 20 %, og heraf hele 25 % på lærer- og pædagoguddannelsen.⁴⁸

Selvom *pædagoguddannelsen* også i 2023 var den største af velfærdsuddannelserne, var det også den, hvor faldet i ansøgertal 2023 var størst. Tendensen kom allerede til udtryk ved vinteroptaget 2023, hvor KP's pædagogafdeling i Hillerød kun fik besat 34 % af pladserne – af dekan Annegrete Juul betegnet som søgningsmæssigt "et lavpunkt". Med finanslovsudspillet for 2023 fastholdt regeringen da også de midler, der var afsat til en opkvalificeringspulje i forbindelse med Aftale om minimumsnormeringer af 5. december 2020. Konkret drejer det sig om ca. 100 mio. kr. i 2023 og ca. 200 mio. kr. årligt i 2024-2030.⁴⁹

Endnu en mulighed for at uddanne flere pædagoger er *meritpædagoguddannelsen eller varianten "sporskifteuddannelsen"*, hvor de studerende med en akademisk uddannelse kan blive pædagog på 2½ år, samtidig med at de arbejder i en daginstitution eller skole. Uddannelsen udbydes i København, Aarhus, Odense og Aalborg. På meritpædagoguddannelsen skal ansøgeren dokumentere mindst to års relevant erhvervs erfaring, mens den studerende på sporskifteuddannelsen har mulighed for at optjene praktisk erfaring sideløbende med 30 ugentlige timers lønarbejde i fx vuggestue, børnehave, skole eller fritidsordning.⁵⁰

UNIVERSITETERNES FRIHED UNDER PRES

Universitetsloven fra 2003 skulle give danske universiteter bedre muligheder for at være et fundament for det danske vidensamfund og orientere dem mod øget samarbejde med offentlige og private aktører, bl.a. ved indførelse af selveje. I anledning af *lovens 20-års-jubilæum* har Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (DFiR) analyseret en række centrale faktorer. Det gælder bl.a. opbygning og fastholdelse af frie og attraktive forskningsmiljøer, rekruttering af nationalt og internationalt talent, hjemtag af offentlige og private investeringer og etablering af samarbejder med lokale, nationale og internationale aktører. Rådet konkluderer, at loven på mange måder er opfyldt, men at bestræbelserne på at

48 Analyse af 12.6.2023 af forskningsprofessor Rasmus Landersø, Rockwool Fondens Forskningsenhed. I Deas analyse er lave grundskolekarakterer defineret som de 25 % laveste karakterer ved afslutning af grundskolen. Folkeskolen.dk 16.8.2022 samt 13.2. og 12.6.2023. Se også *Uddannelseshistorie 2022* s. 252.

49 Uvm.dk 28.2.2023 og Frederiksborg Amts Avis 1.2. 2023, 2. sektion s. 3.

50 Uddannelses- og forskningsministeriets pressemeddelelse 17.4.2023.

sikre et demokratisk miljø og forskningsfrihed har været ressourcekrævende. Man konstaterer også, at der er sket et fald i den relative internationale gennemslagskraft af dansk forskning over de seneste ti år. Faldet begrundes bl.a. med, at universiteternes autonomi og økonomiske robusthed er udfordret gennem løbende besparelser og underfinansiering, som har øget afhængigheden af eksterne bevillinger – en tendens, som kandidatreformen næppe reducerer.⁵¹

Desuden blev der i årets løb med L 34, der var en genfremsættelse af L 35 fra 1. samling, gennemført en række *småjusteringer* af bestemmelser om de videregående uddannelser, herunder en forhøjelse af studerendes erkendtlighedsbeløb under ulønnede projektorienterede forløb og ulønnet praktik fra 3000 kr. til 3375 kr. pr. måned og årligt justeret med satsreguleringsprocenten, en harmonisering af regler om strategiske rammekontrakter og bortfald af krav om prækvalifikation, når uddannelser overdrages inden for samme geografiske område.⁵²

Alt i alt har mange af uddannelsesområdets problemstillinger været debatteret i det forløbne folketingsår, men løsninger har der været færre af. Man kan komme i tvivl, om det at gøre folkeskolen mindre boglig og give eleverne færre ugentlige timer vil styrke folkeskolen eller øge tilslutningen til de frie grundskoler. Det samme gælder, om skærpede adgangskrav til gymnasierne vil give flere ansøgere til erhvervsuddannelserne, og om kortere humanistiske kandidatuddannelser vil give flere studerende til professionshøjskolerne.

Hvor Danmark tidligere ofte blev betegnet som velfærdssamfund eller videnssamfund, breder sig nu "Produktionsdanmark". Hvilke konsekvenser har det for uddannelsessystemet, der nu som før skal formidle samfundets krav om, hvad der er nyttig viden for borgerne? Velfærdssamfundets og videnssamfundets værdier, som har ligget til grund for skolens virke siden henholdsvis 2. Verdenskrig og slutningen af 1900-tallet, er velkendte og har sat sig tydelige spor i dagens Danmark.

51 Rapporten "Universiteter for fremtiden: Tyve år med universitetsloven" er maj 2023 udgivet af Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd, hvis otte medlemmer og formand er udpeget af uddannelses- og forskningsministeren. Rapporten bygger på to spørgeskemaundersøgelser blandt universiteternes adjunkter, lektorer, professorer og institutledere og interview med 21 interessenter. Ufm.dk og information.dk 23.5.2023.

52 L 34 Forslag til lov om ændring af universitetsloven, lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser og forskellige andre love. (Regulering af beløb, som studerende kan modtage som en erkendtlighed under ulønnede projektorienterede forløb og ulønnet praktik m.v., harmonisering af regler om strategiske rammekontrakter og ingen prækvalifikation ved overdragelse af uddannelser inden for samme geografiske område). Vedtaget med 104 stemmer for (S, V, M, SF, DD, LA, KF, EL, RV, DF og NB), mens 4 hverken stemte for eller imod (ALT). Fremsat 8.2.2023, 1. behandling 22.2.2023, 2. behandling 4.5.2023 og 3. behandling 9.5.2023. Lov nr. 492 af 15.5.2023. Ikrafttræden 1.7.2023.

Vil Produktionsdanmark ændre denne kurs? Er den transnationale tendens blegnet, så pædagogisk inspiration igen primært hentes i de andre skandinaviske lande – efter årtier, hvor man rettede synsvinklen mod Ontario, Singapore og Finland?

Vil kursen evt. blive mere pragmatisk, al den stund alle tre regeringspartier bekender sig til forskellige værdisæt? Og hvor forskellene er store, vil de pragmatiske løsninger så formå at spejle værdiforskelle, eller vil de ende op i mindste fællesnævner? Hvis det sidste bliver tilfældet, hvor efterlader uddannelsesområdets uløste problemstillinger så det danske samfund?

BILAG 1. UDVALGSSAMMENSÆTNING 2022-2023

Udvalgssammensætning maj 2023.

Børne- og Undervisningsudvalget (BUU):	Uddannelses- og Forskningsudvalget (UFU):
Anders Kronborg (S) <i>formand</i> Tanja Larsson (S) Jens Joel (S) Jan Johansen (S) Julie Skovsby (S) Kasper Sand Kjær (S) Orla Hav (S) Charlotte Broman Mølbæk (SF) Ina Strøjer-Schmidt (SF) Jan Bergskov Larsen (SF) Lotte Rod (RV) Anne Sophie Callesen (RV) Marianne Jelved (RV) Jakob Sølvhøj (EL) Pernille Skipper (EL) Uffe Elbæk (Frie Grønne) Anni Matthiesen (V) Marie Bjerre (V) Ellen Trane Nørby (V) Kenneth Mikkelsen (V) Marlene Ambo-Rasmussen (V) Stén Knuth (V), <i>næstformand</i> Marie Krarup (Uden for folketingsgrupperne) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Alex Ahrendtsen (DF) Gitte Willumsen (KF) Mai Mercado (KF) Mette Thiesen (NB) Henrik Dahl (LA)	Ida Auken (S) Jens Joel (S) Julie Skovsby (S) Kasper Roug (S) Kasper Sand Kjær (S), <i>formand</i> Rasmus Horn Langhoff (S) Rasmus Stoklund (S) Anne Paulin (S) Troels Ravn (S) Jan Bergskov Larsen (SF) Astrid Carøe (SF) Stinus Lindgreen (RV) Katrine Robsøe (RV) Victoria Velasquez (EL) Peder Hvelplund (EL) Uffe Elbæk (Frie Grønne) Bertel Haarder (V) Anne Honoré Østergaard (V), <i>næstformand</i> Carsten Kissmeyer (V) Jane Heitmann (V) Heidi Bank (V) Ulla Tørnæs (V) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Marie Krarup (Uden for folketingsgrupperne) Alex Ahrendtsen (DF) Britt Bager (KF) Gitte Willumsen (KF) Peter Sejer Christensen (NB) Henrik Dahl (LA)